

SMERNICA RADY 2004/80/ES Z 29. APRÍLA 2004 O ODŠKODŇOVANÍ OBETÍ TRESTNÝCH ČINOV

Úradný vestník EÚ L 261, 6.8.2004, s. 2 - 2

Mimoriadne vydanie v slovenskom jazyku, kapitola 19, zväzok 7, s. 65 - 68

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä na jej článok 308,

so zreteľom na návrh Komisie¹,

so zreteľom na stanovisko Európskeho parlamentu²,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru³,

keďže:

(1) jedným z cieľov Európskeho spoločenstva je odstrániť medzi členskými štátmi prekážky voľného pohybu osôb a služieb;

(2) Súdny dvor vo veci Cowan⁴ rozhodol, že ak právo Spoločenstva zaručuje fyzickej osobe voľný pohyb do členského štátu, ochrana tejto osoby v tomto členskom štáte, je založená na rovnakom základe ako ochrana štátnych príslušníkov a osôb s bydliskom v tomto štáte, čo vyplýva zo slobody pohybu. Opatrenia na uľahčenie odškodňovania obetí trestných činov by mali byť súčasťou uskutočňovania tohto cieľa;

(3) Európska Rada na svojom stretnutí v Tampere dňa 15. a 16. októbra 1999 vyzvala k vypracovaniu minimálnych štandardov ochrany obetí trestných činov, najmä o prístupe obetí trestných činov k spravodlivosti a ich právach na odškodnenie za škody, vrátane nákladov na právnu pomoc;

(4) Európska Rada na svojom stretnutí v Bruseli dňa 25. a 26. marca 2004 vyzvala v Deklarácii o boji proti terorizmu k prijatiu tejto smernice do 1. mája 2004;

(5) dňa 15. marca 2001 prijala Rada rámcovú smernicu 2001/220/SVV o postavení obetí trestných činov v trestnom konaní⁵. Toto rozhodnutie založené v hlave VI Zmluvy o Európskej únii umožňuje obetiam trestných činov požadovať od páchatela odškodnenie v trestnom konaní;

(6) obeť trestných činov v Európskej únii by mali mať právo spravodlivé a primerané odškodnenie za zranenia, ktoré utrpeli, bez ohľadu na to, kde v Európskom spoločenstve bol trestný čin spáchaný;

(7) smernica vytvára systém spolupráce na uľahčenie prístupu obetí trestných činov k odškodneniu v cezhraničných situáciách, ktorý by mal fungovať na základe systémov členských štátov pre odškodňovanie obetí násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach. Preto by mal mechanizmus odškodnenia existovať vo všetkých členských štátoch;

(8) väčšina členských štátov už také mechanizmy odškodnenia vytvorila, niektoré z nich pri plnení svojich povinností podľa Európskeho dohovoru z 24. novembra 1983 o odškodňovaní obetí násilných trestných činov;

¹ Ú v. EÚ C 45, 25.2.2003, s. 69.

² Stanovisko doručené 23. októbra 2003 (zatiaľ neuvverejnené v úradnom vestníku).

³ Ú v. EÚ C 95, 23.4.2003, s. 40.

⁴ Vec 186/87, Zb. rozh. SD 1989, s. 195.

⁵ Ú v. ES L 82, 22.3.2001, s. 1.

(9) keďže opatrenia obsiahnuté v tejto smernici sú potrebné na dosiahnutie cieľov Spoločenstva a zmluva neustanovuje žiadne iné právomoci pre prijatie tejto smernice ako tie v jej článku 308, mal by sa uplatniť ten článok;

(10) obeť trestných činov často nie sú schopné získať odškodnenie od páchatela, pretože páchatel nemusí mať potrebné prostriedky na splnenie povinnosti uloženej rozsudkom o odškodnení alebo pretože nie je možné páchatela identifikovať alebo trestne stíhať;

(11) mal by byť zavedený systém spolupráce medzi orgánmi členských štátov na uľahčenie prístupu k odškodneniu v prípadoch, keď bol trestný čin spáchaný v inom členskom štáte ako je štát, v ktorom má obeť trvalé bydlisko;

(12) systém by mal zabezpečiť, aby sa obeť trestných činov mohli vždy obrátiť na orgán v členskom štáte, v ktorom majú trvalé bydlisko, mal by uľahčovať akékoľvek praktické a lingvistické ťažkosti, ktoré sa vyskytnú v cezhraničnej situácii;

(13) systém by mal zahŕňať ustanovenia potrebné na to, aby boli obeť trestného činu umožnené nájsť informácie potrebné na podanie žiadosti a aby bola umožnená účinná spolupráca medzi zainteresovanými orgánmi;

(14) táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady znovu potvrdené, najmä Chartou základných práv Európskej únie ako všeobecné zásady práva Spoločenstva;

(15) keďže cieľ uľahčenia prístupu k odškodneniu pre obeť trestných činov v cezhraničných situáciách nemôžu byť dostatočne dosiahnuté členskými štátmi kvôli cezhraničným prvkom a môže byť preto, z dôvodu rozsahu alebo účinkov konania, lepšie dosiahnutý na úrovni Spoločenstva, môže Spoločenstvo prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity, ako je stanovené v článku 5 Zmluvy. V súlade s princípom proporcionality, ako je uvedené v tom článku, nepresahuje táto smernica to, čo je potrebné na dosiahnutie toho cieľa;

(16) opatrenia potrebné pre zavedenie smernice by sa mali prijať v súlade s rozhodnutím Rady 1999/468/ES z 28. júna 1999, ktoré ustanovuje postupy pre výkon zavádzacích právomocí delegovaných na Komisiu⁶,

PRIJALA TÚTO SMERNICU:

KAPITOLA I PRÍSTUP K ODŠKODNENIU V CEZHRANIČNÝCH SITUÁCIÁCH

Článok 1

Právo predložiť žiadosť v členskom štáte trvalého bydliska

Členské štáty zabezpečia, že ak bol násilný úmyselný trestný čin spáchaný v inom členskom štáte ako je členský štát, v ktorom má žiadateľ o odškodnenie zvyčajne trvalé bydlisko, má žiadateľ právo predložiť žiadosť inštitúcii alebo akémukoľvek inému orgánu v druhom členskom štáte.

Článok 2

Zodpovednosť za vyplatenie odškodnenia

Odškodnenie vyplatí príslušný orgán členského štátu, na ktorého území bol trestný čin spáchaný.

⁶ Ú v. ES L 184, 17.7.1999, s. 23.

Článok 3

Zodpovedné orgány a administratívne postupy

1. Členské štáty vytvoria alebo poveria jednu alebo viacero inštitúcií alebo akékoľvek iné orgány, ďalej len "asistenčný orgán alebo orgány" zodpovednosťou za uplatňovanie článku 1.

2. Členské štáty vytvoria alebo poveria jednu alebo viacero inštitúcií alebo akékoľvek iné orgány zodpovednosťou za rozhodovanie o žiadostiach o odškodnenie, ďalej len "rozhodujúci orgán alebo orgány".

3. Členské štáty sa usilujú udržiavať administratívne formality vyžadované od žiadateľa o odškodnenie na minime.

Článok 4

Informácie pre potenciálnych žiadateľov

Členské štáty zabezpečia, aby mali potenciálni žiadatelia prístup k zásadným informáciám o možnostiach požiadať o odškodnenie, akýmikoľvek prostriedkami, ktoré členské štáty pokladajú za vhodné.

Článok 5

Pomoc žiadateľovi

1. Asistenčný orgán poskytne žiadateľovi informácie uvedené v článku 4 a potrebné formuláre žiadosti, na základe príručky vypracovanej v súlade s článkom 13 ods. 2.

2. Asistenčný orgán na požiadanie poskytne žiadateľovi všeobecné pokyny a informácie o tom, ako by mala byť žiadosť vyplnená a aká podporná dokumentácia by mohla byť potrebná.

3. Asistenčný orgán nevykonáva žiadne hodnotenie žiadosti.

Článok 6

Odosielanie žiadostí

1. Asistenčný orgán odošle žiadosť a akúkoľvek podpornú dokumentáciu čo najrýchlejšie ako je to možné rozhodovaciemu orgánu.

2. Asistenčný orgán odosiela žiadosť s použitím štandardného formulára uvedeného v článku 14.

3. Jazyk žiadosti a akejkoľvek podpornej dokumentácie je určený v súlade s článkom 11 ods. 1.

Článok 7

Príjem žiadosti

Po obdržaní žiadosti odoslanej v súlade s článkom 6 pošle rozhodovací orgán čo najskôr, ako je to možné asistenčnému orgánu a žiadateľovi tieto informácie:

- a) kontaktná osoba alebo oddelenie zodpovedné za vybavenie záležitosti;
- b) potvrdenie o prijatí žiadosti;
- c) ak je to možné, údaj o približnom čase, v ktorom bude prijaté rozhodnutie o žiadosti.

Článok 8

Žiadosti o doplňujúce informácie

Asistenčný orgán v prípade potreby poskytne žiadateľovi všeobecné pokyny pri plnení akejkoľvek žiadosti o doplňujúce informácie od rozhodovacieho orgánu.

Na žiadosť zo strany žiadateľa ich následne odošle čo najskôr ako je to možné priamo rozhodovaciemu orgánu, s priloženým zoznamom akejkolvek odoslanej podpornej dokumentácie, tam kde je to vhodné.

Článok 9

Vypočutie žiadateľa

1. Ak sa rozhodovací orgán rozhodne v súlade s právom svojho členského štátu vypočuť žiadateľa alebo akúkoľvek inú osobu ako napríklad svedka alebo experta, môže kontaktovať asistenčný orgán, aby zabezpečil, že:

a) osoba (osoby) bude vypočutá priamo rozhodovacím orgánom v súlade s právom jeho členského štátu, prostredníctvom použitia najmä telefónnej konferencie alebo videokonferencie; alebo

b) osoba (osoby) bude vypočutá asistenčným orgánom v súlade s právom jeho členského štátu, ktorý následne odošle správu o vypočutí rozhodovaciemu orgánu.

2. Priame vypočutie v súlade s odsekom 1 písm. a) sa môže uskutočniť len v spolupráci s asistenčným orgánom a na dobrovoľnom základe bez možnosti uloženia donucovacích opatrení rozhodovacím orgánom.

Článok 10

Oznámenie rozhodnutia

Rozhodovací orgán pošle rozhodnutie o žiadosti o odškodnenie po jeho prijatí s použitím štandardného formulára uvedeného v článku 14 žiadateľovi a asistenčnému orgánu čo najskôr ako je to možné, v súlade s vnútroštátnym právom.

Článok 11

Iné ustanovenia

1. Informácie prenášané medzi orgánmi podľa článkov 6 až 10 sú vyjadrené:

a) v úradných jazykoch alebo jednom z jazykov členského štátu orgánu, ktorému sú informácie posielané, ktorý zodpovedá jednému z jazykov inštitúcií Spoločenstva; alebo

b) v inom jazyku inštitúcií Spoločenstva, o ktorom ten členský štát uviedol, že ho môže prijať;

s výnimkou:

i) úplného znenia rozhodnutí prijatých rozhodovacím orgánom, kde sa použitie jazykov riadi právom jeho členského štátu;

ii) správ vypracovaných po vypočutí v súlade s článkom 9 ods. 1 písm. b), kde je použitie jazykov stanovené asistenčným orgánom, pod podmienkou, že zodpovedá jednému z jazykov inštitúcií Spoločenstva.

2. Služby poskytnuté asistenčným orgánom v súlade s článkami 1 až 10 nespôsobia nárok na akúkoľvek náhradu poplatkov alebo nákladov od žiadateľa alebo od rozhodovacieho orgánu.

3. Formuláre žiadosti a akákoľvek iná dokumentácia odoslaná v súlade s článkami 6 až 10 sú oslobodené od overovania alebo akejkolvek ekvivalentnej formality.

KAPITOLA II VNÚTROŠTÁTNE SYSTÉMY ODŠKODŇOVANIA

Článok 12

1. Pravidlá prístupu k odškodneniu v cezhraničných situáciách vypracované touto smernicou fungujú na základe systémov členských štátov pre odškodňovanie obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach.

2. Všetky členské štáty zabezpečia, aby ich vnútroštátne pravidlá ustanovovali existenciu systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach, ktorý zaručuje spravodlivé a primerané odškodnenie pre obeť.

KAPITOLA III VYKONÁVACIE USTANOVENIA

Článok 13

Informácie, ktoré majú byť odoslané Komisii a príručka

1. Členské štáty najneskôr do 1. júla 2005 pošlú Komisii podrobnosti týkajúce sa:

- a) zoznamu orgánov vytvorených alebo poverených v súlade s článkami 3 ods. 1 a 3 ods. 2 vrátane, tam kde je to vhodné, informácií o osobitnej a územnej jurisdikcii týchto orgánov;
- b) jazyka (jazykov) uvedeného v článku 11 ods. 1 písm. a), ktoré môžu orgány prijať na účely uplatnenia článkov 6 až 10 a úradného jazyka alebo jazykov iných ako ich vlastný, ktorý je alebo sú pre ne prijateľné pre odosielanie žiadostí v súlade s článkom 11 ods. 1 písm. b).
- c) informácií stanovených v súlade s článkom 4;
- d) formulárov žiadostí o odškodnenie.

Členské štáty informujú Komisiu o akýchkoľvek následných zmenách v týchto informáciách.

2. Komisia v spolupráci s členskými štátmi vytvorí a zverejní na internete príručku obsahujúcu informácie poskytnuté členskými štátmi podľa odseku 1. Komisia je zodpovedná za obstaranie potrebných prekladov príručky.

Článok 14

Štandardný formulár pre prenos žiadostí a rozhodnutí

Štandardné formuláre pre odosielanie žiadostí a rozhodnutí v súlade s postupom uvedeným v článku 15 ods. 2 budú vytvorené najneskôr do 31. októbra 2005.

Článok 15

Výbor

1. Komisii pomáha výbor.
2. Tam, kde je uvedený odkaz na tento odsek, sa uplatňujú články 3 a 7 rozhodnutia 1999/468/ES.
3. Výbor prijme svoj vlastný rokovací poriadok.

Článok 16

Ústredné kontaktné body

Členské štáty vymenujú ústredný kontaktný bod na účely:

- a) asistencie so zavedením článku 13 ods. 2;
- b) prehĺbenia úzkej spolupráce a výmeny informácií medzi asistenčnými a rozhodovacími orgánmi v členských štátoch; a
- c) poskytovania pomoci a hľadania riešení akýchkoľvek ťažkostí, ktoré sa môžu vyskytnúť pri uplatňovaní článkov 1 až 10.

Kontaktné body sa pravidelne stretávajú.

Článok 17

Priaznivejšie ustanovenia

Táto smernica nebráni členským štátom, pokiaľ sú také ustanovenia zlučiteľné s touto smernicou:

- a) zaviesť alebo zachovať priaznivejšie ustanovenia v prospech obetí trestného činu alebo akýchkoľvek iných osôb postihnutých trestným činom;
- b) zaviesť alebo ponechať ustanovenia na účel odškodnenia obetí trestného činu spáchaného mimo ich územia, alebo akejkolvek inej osoby postihnutej takým trestným činom, podľa akýchkoľvek podmienok, ktoré môže členský štát na ten účel špecifikovať.

Článok 18

Vykonávanie

1. Členské štáty prijímú zákony, iné predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 1. januára 2006, s výnimkou článku 12 ods. 2, v prípade ktorého je dátumom zhody 1. júl 2005. Bezodkladne o tom informujú Komisiu.

2. Členské štáty môžu stanoviť, že opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou sa uplatňujú len na žiadateľov, ktorých zranenia boli spôsobené trestnými činmi spáchanými po 30. júne 2005.

3. Ak členské štáty prijímú tieto opatrenia, uvedú v nich alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.

4. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 19

Preskúvanie

Najneskôr do 1. januára 2009 Komisia predloží Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru správu o uplatňovaní tejto smernice.

Článok 20

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť v dvadsiaty deň nasledujúci po jej uverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie.

Článok 21

Adresáti

Táto smernica je adresovaná členským štátom.